

**การพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
DEVELOPMENT OF TEACHER POTENTIAL IN THE SYSTEM OF CARE AND SUPPORT
STUDENTS AT BAN NADI WITTHAYA SCHOOL UNDER THE OFFICE OF
NAKHON PHANOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2**

นภัสวรรณ ริเวรา*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร**

ดร.สุรพล บุญมีทองอยู่***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพของครู และปัญหาทั่วไป ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) หาแนวทางพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) ผลการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จำนวน 10 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 26 คน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการเป็น 2 วงรอบแต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติการ ขั้นการสังเกตการณ์ และขั้นการสะท้อนกลับ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบการนิเทศ และแบบบันทึกรายงานการประชุม การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพของครู และปัญหาทั่วไป การพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านนาดีวิทยา

1.1 สภาพของครู พบว่า ครูยังไม่สามารถดำเนินงานตามแนวทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ได้อย่างถูกต้องตามระบบและต่อเนื่อง

1.2 ปัญหาของครู พบว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงได้ นักเรียนโรงเรียนบ้านนาดีวิทยาไม่ได้รับการช่วยเหลือตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. แนวทางพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ใช้แนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การศึกษาดูงาน 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 3) การนิเทศภายใน

คำสำคัญ : ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

* ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการโรงเรียนแวงวิทยานุกูล อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

ผลการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จำนวน 10 คน มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดทักษะ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี และปฏิบัติได้ตามขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนภายในโรงเรียนบ้านนาดีวิทยาได้อย่างทั่วถึง ครูเข้าใจในบทบาทของผู้ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งส่งผลให้ช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีแก่นักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ABSTRACT

The purposes of this research were ; 1) to investigate the current state and Problems of the teachers in the system of care and support student 2) to find guidelines for , and 3) to follow up and evaluate developing of the teachers' the system of care and support student at Ban Nadi Wittaya School under the Office of Nakhon Phanom Primary Educational Service Area 2.

The participants included the researcher 10 co-researchers, and 26 informants. The research employed two cycles of Participatory Action Research (PAR) consisted of 4 stages : planning, action, observation and reflection. The research instruments were interview forms, observation form, a set of questionnaires, a test used before and after the workshop, an evaluation form of the student supporting system, and minutes of the meetings. Content analysis was employed to analyze qualitative data. In terms of quantitative data, percentage, mean and standard deviation were applied.

The findings were as follows:

1. The state and problems of the teachers in the system of care and support students at Ban Nadi Wittaya School revealed that:
 - 1.1 According to the current state of the teachers in the system of care and support students at Ban Nadi Wittaya School was not utilized to cover the whole system.
 - 1.2 Regarding the problems of the teachers in the system of care and support students at Ban Nadi Wittaya School, it was found that the teachers lacked knowledge on the system of care and support students. The teachers could not handle with the students' problems, especially those at risk.
2. The guidelines for the development of the system of care and support students at Ban Nadi Wittaya School were composed of: 1) the study tours, 2) the workshops regarding of the system of the care and support students, and 3) the coaching supervision.
3. With regard to the follow-up evaluation of development of the system of care and support students at Ban Nadi Wittaya School. It was found that the researcher and 10 co-researchers could be more knowledge and understanding in the system of care and support students as well as their better performance for it. They could prevent and solve problems of the students throughout school. Moreover, they understood the role

of monitoring and helping students which could affect to enhancing of good quality for students in term of physical, mental, wisdom, abilities, moral, ethics and desired characteristic.

Keywords : The System of care and support Students.

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 10) นอกจากนี้ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด อีกทั้งกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ การศึกษา ได้แก่ ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23) ข้อ (5) การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากนี้จะดำเนินการด้วยการสนับสนุน ส่งเสริมนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งนอกจากส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันกันในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่นๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคนโดยเฉพาะบุคลากร ครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโต งามงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 1)

ในการปฏิรูปวิชาชีพครู ซึ่งเป็นการพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีลักษณะที่ได้คุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพ ตามการประกันคุณภาพการศึกษาด้านปัจจัย คือ ครูที่ระบุในมาตรฐานที่ 2 คือ ครูมีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของครูในการพัฒนานักเรียน คือ มีความรัก เอื้ออาทร เอาใจใส่ ดูแลผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ การมีมนุษยสัมพันธ์และสุขภาพจิตที่ดี พร้อมทั้งจะแนะนำและร่วมกันแก้ปัญหาของผู้เรียน แสดงให้เห็นว่า ครูต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพ คือ นอกจากจะทำหน้าที่ครูผู้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนแล้ว ยังต้องทำหน้าที่อื่นๆ ที่เป็นการสนับสนุนหรือพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพ ทั้ง ดี เก่ง มีสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 2)

โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา อำเภอหนอง จังหวังนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 282 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 จนถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากรายงานผลการดำเนินงาน ด้านระบบดูแลช่วยนักเรียนของโรงเรียนบ้านนาดีวิทยา ประจำปีการศึกษา 2554 ที่ผ่านมา พบว่า มีเด็กนักเรียนบางคนยังไม่ประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยของทางโรงเรียน เช่น การแต่งกายผิดระเบียบของทางโรงเรียน การไม่มีระเบียบวินัย การหนีเรียน การไม่เข้าชั้นเรียน มีนิสัย

ก้าวร้าว การลักขโมย การเล่นเกม ดุด่า เกม ปัญหาผู้สาว (โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา. 2554 : 3) จากปัญหาดังกล่าว โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา จึงได้ดำเนินการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา. 2554 : 4)

จากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และปัญหาจากการปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนบ้านนาดีวิทยาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา มีความสนใจที่จะวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา เพราะครูเป็นบุคคลที่สำคัญ ที่จะช่วยทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัยกับครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนตามแนวคิดของ เคมมิสและแมกแทกการ์ท (Kemmis & McTaggart. 1988 : 11, อ้างถึงใน งามอาจ นัยพัฒน์. 2553 : 301-303) คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) เป็นเครื่องมือในการพัฒนา เพื่อให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

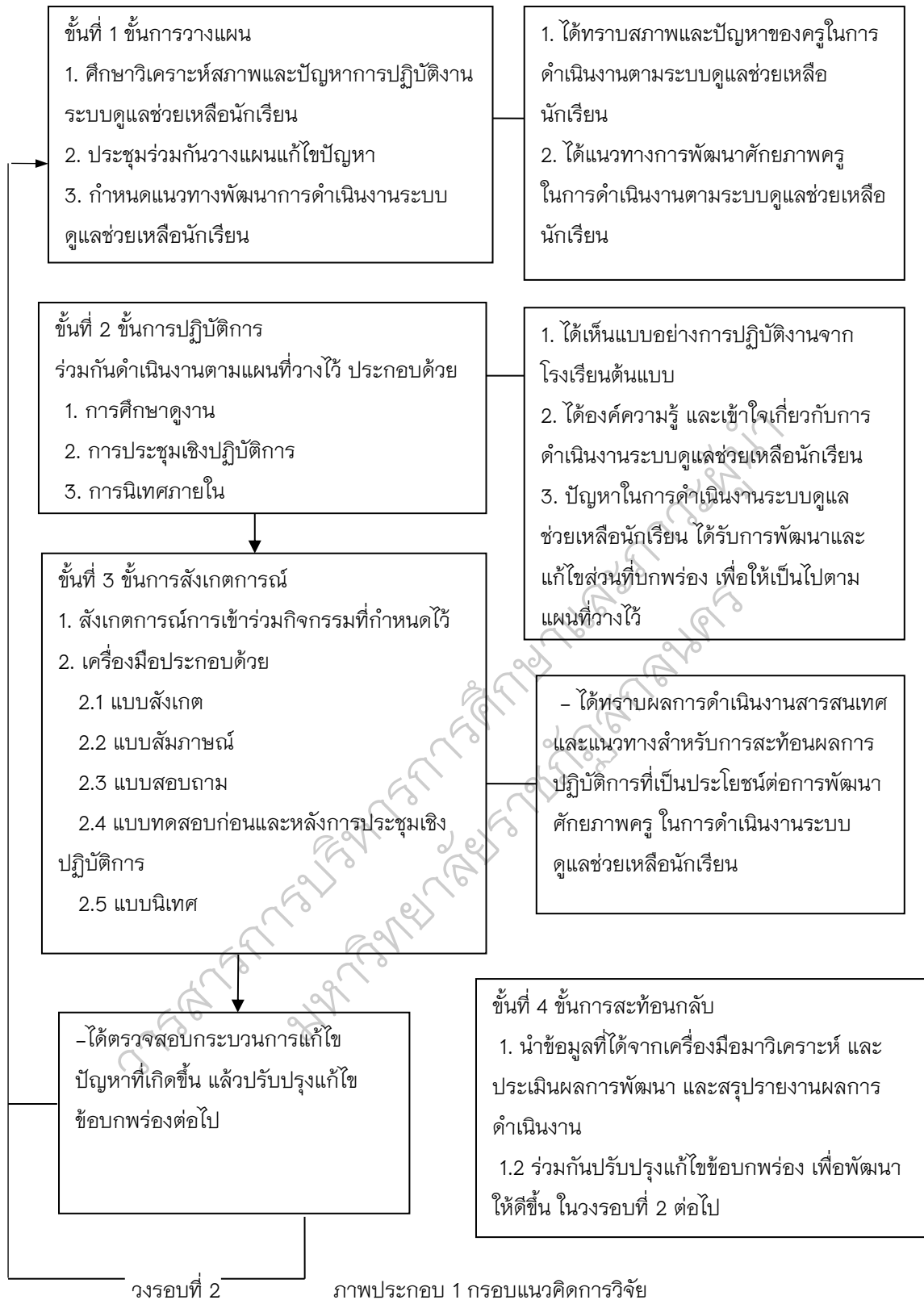
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหา ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านนาดีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
3. เพื่อติดตามผลของการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยใช้กรอบแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (1988 : 11, อ้างถึงใน งามอาจ นัยพัฒน์. 2553 ; 301-303) โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังภาพประกอบ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้
 - 1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 11 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้วิจัย คือ ครูผู้สอนที่ได้มอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา ปีการศึกษา 2555

จำนวน 1 คน

1.1.2 ผู้ร่วมวิจัยที่สมัครใจเข้าร่วมวิจัย จำนวน 10 คน ดังนี้

1.1.2.1 ครูที่ปรึกษาชั้นอนุบาล จำนวน 1 คน

1.1.2.2 ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน

1.1.2.3 ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน

1.1.2.4 ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คน

1.1.2.5 ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน

1.1.2.6 ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 คน

1.1.2.7 ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน

1.1.2.8 ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน

1.1.2.9 ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน

1.1.2.10 ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 26 คน ประกอบด้วย

1.2.1 กลุ่มผู้นิเทศ จำนวน 1 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาดีวิทยา

1.2.2 กลุ่มตัวแทนนักเรียน จำนวน 12 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง นักเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 ห้องเรียน ห้องละ 2 คน โดยคัดเลือกจากนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องและสุ่มอย่างง่ายนักเรียนอีก 1 คน

1.2.3 ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 12 คน ซึ่งเป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้อง และผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นตัวแทนในข้อ 1.2.2

1.2.4 วิทยากร คือ ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 คน โดยขอความอนุเคราะห์วิทยากร จากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 1 คน ได้แก่ นางพิสมัย สุวรรณมาใจ ตำแหน่งนักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาและแนวทางการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามกรอบแนวคิดของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน. 2547:55-66) ดังนี้

2.1 เนื้อหา ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 การรู้จักนักเรียนรายบุคคล

2.1.2 การคัดกรองนักเรียน

2.1.3 การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน

2.1.4 การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา

2.1.5 การส่งต่อนักเรียน

2.2 แนวทางที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพครู ประกอบด้วย

2.2.1 การศึกษาดูงาน

2.2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.2.3 การนิเทศภายใน

3. ขอบเขตด้านระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart. (1988 : 11, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์. 2553 : 301-303) การดำเนินการประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) เพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาดำเนินการวิจัย ตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2555 ถึงวันที่ 28 ธันวาคม 2555 แบ่งเป็น 2 วนรอบ ดังนี้

- วนรอบที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2555 – กันยายน 2555
- วนรอบที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 21 กันยายน 2555 – 28 ธันวาคม 2555

5. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการจัดเก็บข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบทดสอบ แบบประเมิน แบบบันทึกการประชุม

6. วิธีการรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

6.1 ศึกษาสภาพปัญหา ได้แก่ มีการสัมภาษณ์ และสอบถามครู โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งกำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนา โดยการประชุมคณะครู ร่วมกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมวิจัย เพื่อชี้แจงเหตุผลของการทำวิจัยในครั้งนี้ และร่วมกันคิด วิเคราะห์ อภิปราย เกี่ยวกับสภาพ และปัญหา รวมทั้งแนวทางการพัฒนา

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ การวิเคราะห์เชิงปริมาณใช้สถิติหาค่าร้อยละ (Percentage : P) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D) และการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาและนำเสนอโดยความเรียง นำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพของครู และปัญหาทั่วไป ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านนาดีวิทยา

1.1 สภาพของครู พบว่า ครูยังไม่สามารถดำเนินงานตามแนวทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ได้อย่างเต็มที่

1.2 ปัญหาของครู พบว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ครูไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงได้ นักเรียนโรงเรียนบ้านนาดีวิทยาไม่ได้รับการช่วยเหลือ ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่าง

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ใช้แนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การศึกษาดูงาน 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 3) การนิเทศภายใน

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า

3.1 ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ระดับความรู้ ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน คณะกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ร้อยละ 53.64 หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 86.6 และต้องการคำแนะนำ และความช่วยเหลือในขณะทำการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงต้องการรับการนิเทศภายใน จากผู้นิเทศที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ผลการนิเทศภายใน

ผลการดำเนินงานในรอบที่ 1 พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน และได้ลงมือปฏิบัติดำเนินงาน พร้อมทั้งประเมินผลการดำเนินงาน แต่เมื่อร่วมกันวิเคราะห์และสะท้อนผลการดำเนินงาน พบว่า ยังมีการดำเนินงานที่ต้องได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา อีกทั้งมีระยะเวลาในการดำเนินงานน้อย ผู้ร่วมวิจัยจึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ให้ทุกคนพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในวงรอบที่ 2 และให้มีการนิเทศภายในให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด จึงได้ดำเนินการวิจัยในวงรอบที่ 2

ผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 2 หลังจากได้ดำเนินการนิเทศตามแผนการนิเทศ และเพิ่มการให้ความรู้ในเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การคัดกรองนักเรียน 2) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 3) การป้องกันช่วยเหลือ และแก้ปัญหานักเรียน ส่งผลให้ผู้ร่วมวิจัยสามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดี ผลการประเมินเป็นที่น่าพอใจของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 32.96 นอกจากนี้ยังมีผลการดำเนินงานเป็นเชิงประจักษ์ กล่าวคือ นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา เมื่อได้รับความช่วยเหลือตามระบบที่ได้รับการพัฒนา สามารถพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น ปัญหานักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ลดลง

สรุปผลการพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน โดยการใช้แนวทางการศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน สรุปได้ว่า สามารถพัฒนากลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นกลุ่มผู้วิจัย จำนวน 11 คน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ครูได้แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการช่วยเหลือแก้ไขตรงตาม

ความต้องการ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของโรงเรียน และกระทรวงศึกษาธิการ และส่งผลให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน.(2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. สำนักนายกรัฐมนตรี.

โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา.(2554). แผนปฏิบัติการโรงเรียนบ้านนาดีวิทยา งบประมาณประจำปี 2554.

นครพนม : โรงเรียนบ้านนาดีวิทยา.

องอาจ นัยพัฒน์. (2551). การออกแบบการวิจัย : วิธีเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร